

## EDUSKUNNAN VASTAUS 45/2010 vp

### Hallituksen esitys laiksi yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttamiseksi

#### *Asia*

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttamiseksi (HE 3/2010 vp).

#### *Valiokuntakäsittely*

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 3/2010 vp).

#### *Päätös*

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

## Laki

### yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* yhdyskuntapalvelusta 12 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1055/1996) 1 §:n 2 momentti, 2, 4, 6, 7, 7 a ja 7 b §, 8 §:n 1 momentti, 8 a §, 9 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti sekä 12 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2 momentti, 7, 7 a ja 7 b §, 8 §:n 1 momentti ja 8 a § laissa 66/2003, 2 §, 9 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti sekä 12 §:n 1 ja 3 momentti laissa 138/2001, 4 § laissa 538/2003 ja 6 § mainituissa laeissa 138/2001 ja 66/2003, sekä

*lisätään* lakiin uusi 2 a § ja lakiin siitä mainitulla lailla 538/2003 kumotun 3 §:n tilalle uusi 3 §, 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 66/2003 ja laissa 298/2003, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä lakiin uusi 5 a, 12 a ja 12 b § seuraavasti:

#### 1 §

##### *Yhdyskuntapalvelu*

---

Enintään 30 tuntia yhdyskuntapalvelurangaistuksesta voidaan kuitenkin suorittaa osallistumalla Rikosseuraamuslaitoksen järjestämään tai hyväksymään toimintaan, jonka tarkoituksena on vähentää tuomitun uusintarikollisuuden riskiä tai päihdeongelmia sekä lisätä tuomitun

edellytyksiä suorittaa yhdyskuntapalvelurangaistus. Työn osuuden on kuitenkin oltava vähintään puolet tuomitusta tuntimäärästä.

---

#### 2 §

##### *Yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano*

Yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta huolehtii Rikosseuraamuslaitos.

2 a §

*Valvoja ja apuvalvoja*

Yksittäisen yhdyskuntapalvelurangaistuksen täytäntöönpanosta vastaa tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies (*valvoja*).

Valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut henkilö (*apuvalvoja*), jolla on tehtävän hoitamiseen soveltuva rikosseuraamus-, sosiaali-, terveys- tai kasvatustalon koulutus sekä tarvittava työkokemus. Apuvalvojan tehtävään voidaan määrätä muukin siihen sopiva henkilö, jos se on tarpeellista yhdyskuntapalvelun valvonnan turvaamiseksi tai muusta siihen rinnastettavasta syystä.

Rikosseuraamuslaitos tekee apuvalvojan kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksista. Rikosseuraamuslaitoksen ja apuvalvojan välille ei synny virkasuhdetta eikä työsopimussuhdetta.

Apuvalvojaan sovelletaan kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuuta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

3 §

*Valvojan ja apuvalvojan tehtävät*

Valvojan tehtävänä on:

1) laatia ja antaa tuomitulle tiedoksi yhdyskuntapalvelun toimeenpanosuunnitelma ja aika-  
taulu;

2) valvoa yhdyskuntapalvelun suorittamista pitämällä yhteyttä tuomittuun ja palvelupaikan järjestäjään sekä käymällä palvelupaikalla;

3) ilmoittaa tuomitulle säädettyjen velvollisuuksien sekä toimeenpanosuunnitelman ja siihen perustuvien määräysten rikkomisesta Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on toimivalta päättää, mihin toimenpiteisiin velvollisuuksien tai määräysten rikkomisen johdosta ryhdytään, sekä laatia selvitys asiasta; ja

4) huolehtia muista yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon vaatimista toimenpiteistä.

Apuvalvojan tehtävänä on toimia valvojan apuna 1 momentissa säädetyissä tehtävissä. Apuvalvojan tulee noudattaa Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen hänelle täytäntöönpanoa varten antamia määräyksiä sekä ilmoittaa tälle tuomitun velvollisuuksien sekä toimeenpanosuunnitelman ja siihen perustuvien määräysten rikkomisesta.

Valvojan ja apuvalvojan tulee kohdella tuomittua asianmukaisesti sekä toimia niin, ettei tuomitulle aiheudu tarpeettomasti haittaa. Valvojan ja apuvalvojan tulee tukea ja ohjata tuomittua hänen sosiaalisessa selviytymisessään.

4 §

*Soveltuvuusselvitys*

Yhdyskuntapalvelusta suoriutumisen arvioimista varten Rikosseuraamuslaitos laatii soveltuvuusselvityksen. Soveltuvuusselvityksestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 §

*Täytäntöönpanon ajankohta*

Vuoden enimmäisaikaan ei myöskään lasketa aikaa, jonka täytäntöönpanon aloittaminen on ollut lykättynä tai täytäntöönpano keskeytettynä 5 a §:ssä tarkoitetulla tavalla.

5 a §

*Täytäntöönpanon lykkäys tai keskeytys*

Rikosseuraamuslaitos voi lykätä tai keskeyttää yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon määräajaksi, jos yhdyskuntapalvelun suorittamiselle on tuomitun muusta kuin lyhytaikaisesta sairaudesta, päihdekuntoutukseen osallistumisesta, asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittamisesta, lapsen hoitamisesta sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitetun äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahakauden aikana tai muusta näihin rinnastettavasta hyväksyttävästä syystä johtuva tilapäinen este. Rikos-

seuraamuslaitos toteaa täytäntöönpanon lykkäystä edellyttävän esteen olemassaolon täytäntöönpanon aloittamisen yhteydessä ja täytäntöönpanon keskeytystä edellyttävän esteen olemassaolon täytäntöönpanon kuluessa.

Täytäntöönpano voidaan lykätä myös silloin, kun aloittamiselle on ehdottoman vankeusrangaistuksen tai muun yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisesta johtuva este.

Lykkäyksen tai keskeytyksen pituus saa olla yhteensä enintään yksi vuosi.

Rikosseuraamuslaitoksen on peruutettava täytäntöönpanon lykkäys tai keskeytys, jos ilmenee, että lykkäyksen tai keskeytyksen edellytykset eivät enää ole olemassa.

## 6 §

### *Toimeenpanosuunnitelma*

Yhdyskuntapalvelun suorittamista varten Rikosseuraamuslaitos vahvistaa toimeenpanosuunnitelman, joka sisältää tiedot yhdyskuntapalvelun suorituspaikasta (*palvelupaikka*), työtehtävistä ja muusta toiminnasta (*palvelutehtävät*) sekä suoritusajan päättymispäivästä. Toimeenpanosuunnitelmaan kirjataan myös palvelutehtävien ja palvelupaikan olojen edellyttämät yhdyskuntapalvelun suorittamista koskevat tarpeelliset ehdot. Rikosseuraamuslaitos laatii erikseen palvelun tarkan aikataulun.

Rikosseuraamuslaitos voi pidentää toimeenpanosuunnitelmassa vahvistettua suoritusaikaa enintään kolmella kuukaudella kerrallaan, jos siihen on tuomitun sairauteen liittyvä tai muu erityinen syy. Suoritus aika ei näin pidennettynäkään saa ylittää yhtä vuotta kuutta kuukautta.

## 7 §

### *Tuomitun velvollisuudet*

Yhdyskuntapalveluun tuomitun tulee:

1) osallistua toimeenpanosuunnitelman laatimiseen;

2) noudattaa vahvistettua toimeenpanosuunnitelmaa ja palvelun aikataulua sekä suorittaa hänelle annetut palvelutehtävät sekä osallistua

palvelun täytäntöönpanon vaatimiin tilaisuuksiin;

3) käyttäytyä asiallisesti palvelupaikan henkilökuntaa, asiakkaita ja muita henkilöitä kohtaan; sama vaatimus koskee myös muita palvelun täytäntöönpanon vaatimia tilaisuuksia;

4) ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle palveluun saapumisen esteestä ja sen syystä sekä vaadittaessa esittää esteen olemassaolosta asianmukainen todistus tai selvitys toimeenpanosuunnitelmassa määrätyllä tavalla;

5) toimittaa Rikosseuraamuslaitokselle terveydentilastaan lääkärin antama lausunto, jos on perusteltua syytä epäillä terveydentilaa riittämättömäksi yhdyskuntapalvelusta suoriutumiseen;

6) pidättäytyä käyttämästä huumausainelain (373/2008) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuja huumausaineita yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon alettua; täytäntöönpanon alkamisella tarkoitetaan ajankohtaa, jolloin tuomittu on saanut tiedoksi vahvistetun toimeenpanosuunnitelman;

7) pidättäytyä olemasta palvelupaikalla tai yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon vaatimissa tilaisuuksissa alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen; sekä

8) suorittaa puhalluskoe tai antaa virtsa- taikka sylkinäyte, jos on syytä epäillä tuomitun olevan päihtynyt.

## 7 a §

### *Päihteettömyyden valvonta*

Jos tuomittu on palvelupaikalla tai palvelun täytäntöönpanon vaatimissa tilaisuuksissa ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voi tällöin velvoittaa tuomitun suorittamaan puhalluskokeen tai antamaan virtsa- taikka sylkinäytteen. Jos päihtymystila on ulkoisista merkeistä päätellen ilmeinen, koetta tai näytettä ei edellytetä, ellei tuomittu sitä vaadi. Tuomitulta, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy puhalluskokeen suorittamisesta tai virtsa- taikka sylkinäytteen

antamisesta, voidaan määrätä otettavaksi verinäyte. Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voi tilapäisesti keskeyttää yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon virtsa-, sylki- tai verinäytteen tulokinnan tai varmistuksen ajaksi.

Jos tuomitun todetaan puhalluskokeen perusteella olevan alkoholin vaikutuksen alainen, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä 7 b §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Jos alkoholin vaikutuksen alaisena olemista voidaan olosuhteet kokonaisuutena huomioon ottaen pitää törkeänä, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Jos tuomitun virtsa- tai sylkinäytteen perusteella todetaan käyttäneen päihdyttävää ainetta, positiivinen pikatestitulos on varmistettava laboratorioissa, joka täyttää huumausainetestien tekemisestä säädetyt laatuvaatimukset. Samoin on meneteltävä, vaikka pikatestitulos on negatiivinen, jos on perusteltua syytä epäillä päihtymystilaa. Jos varmistettu tulos osoittaa tuomitun käyttäneen 7 §:ssä tarkoitettua huumausainetta taikka lääkettä muutoin kuin mihin hänellä on oikeus, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

7 b §

*Velvollisuuksien rikkominen*

Rikosseuraamuslaitoksen on annettava suullinen tai kirjallinen huomautus tuomitulle, joka ei noudata 7 §:ssä säädettyä velvollisuutta.

8 §

*Törkeä velvollisuuksien rikkominen*

Jos tuomittu ei aloita yhdyskuntapalvelun suorittamista, jättää sen suorittamisen kesken, suullisesta tai kirjallisesta huomautuksesta piittaamatta ei noudata velvollisuuttaan, on 7 a §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla päihtynyt palvelupaikalla tai palvelun täytäntöönpanon vaatimissa tilaisuuksissa taikka muulla tavoin törkeästi rikkoo 7 §:ssä säädettyä velvollisuutta, Rikosseuraamuslaitoksen on viipymättä ilmoit-

tettava asiasta syyttäjälle. Samalla Rikosseuraamuslaitoksen on kiellettävä yhdyskuntapalvelun aloittaminen tai määrättävä palvelun suorittaminen keskeytettäväksi.

8 a §

*Velvollisuuksien rikkomisen selvittäminen*

Jos tuomitun epäillään rikkoneen 7 §:ssä säädettyjä velvollisuuksiaan, Rikosseuraamuslaitoksen on tehtävä asiasta selvitys. Selvitystä tehtäessä on tuomitulle varattava tilaisuus tulla kuulluksi ja tarvittaessa kuultava palvelupaikan edustajaa.

9 §

*Este palvelun suorittamiselle*

Jos yhdyskuntapalvelun suorittaminen ei ole muusta kuin 8 §:ssä tarkoitettusta syystä mahdollista 5 §:n 1 ja 2 momentin mukaisen enimmäisajan kuluessa, Rikosseuraamuslaitoksen on ilmoitettava asiasta syyttäjälle. Syyttäjä saattaa asian 8 §:n 2 momentissa tarkoitettun tuomioistuimen käsiteltäväksi.

11 §

*Uusi vankeusrangaistus*

Jos syyttäjä päättää syyttää yhdyskuntapalvelua suorittavaa rikoksesta, josta voi syyttäjän arvion mukaan olla seuraamuksena vankeutta, syyttäjä voi palvelun täytäntöönpanon kieltämiseksi ilmoittaa asiasta Rikosseuraamuslaitokselle. Rikosseuraamuslaitoksen on ilmoituksen saatuaan kiellettävä palvelun aloittaminen tai jatkaminen.

12 §

*Täytäntöön pannun rangaistuksen vähentäminen*

Jos lainvoimaa vailla täytäntöön pantavana oleva tai ollut yhdyskuntapalvelutuomio muut-

tuu muutoksenhaun johdosta vankeudeksi, Rikosseuraamuslaitoksen on vähennettävä täytäntöön pantavasta vankeusrangaistuksesta määrä, joka vastaa siitä yhdyskuntapalveluna täytäntöön pantua osaa.

Rikosseuraamuslaitoksen on vähennettävä yhteisestä yhdyskuntapalvelurangaistuksesta yhdyskuntapalveluna aikaisemmin suoritettu osa sekä määrä, joka vastaa siitä vankeutena suoritettua osaa.

## 12 a §

### *Korvaus yhdyskuntapalveluun tuomitun aiheuttamasta vahingosta*

Palvelupaikan järjestäjälle tai sen henkilökuntaan kuuluvalla taikka sivulliselle korvataan valtion varoista esine- tai henkilövahinko, jonka tuomittu on aiheuttanut tuottamuksellisesti yhdyskuntapalveluun kuuluvaa työtä tai tehtävää suorittaessaan.

Rikosseuraamuslaitoksen on tehtävä selvitys 1 momentissa tarkoitettua vahinkotapahtumasta. Korvauksen suorittaa Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamuslaitos voi maksaa korvauksena samasta esine- tai henkilövahingosta enintään 5 000 euroa.

Rikoksella aiheutetun vahingon korvaamisesta valtion varoista säädetään rikosvahinkolaissa (1204/2005).

## 12 b §

### *Päätösvalta*

Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä syyttäjälle ja yhdyskuntapalvelun aloittamisen kieltämisestä tai suorittamisen keskeyttämisestä.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies päättää 5 a §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäyksestä tai keskeytyksestä määrääjäksi, 6 §:n 2 momentissa tarkoitetusta toimeenpanosuunnitelmassa vahvistetun suoritusajan pidentämisestä, 7 a §:ssä tarkoitetusta verinäytteen ottamisesta, 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun esteen ilmoittamisesta sekä 11 §:n 1 momentissa tarkoitetusta palvelun aloittamisen tai jatkamisen kieltämisestä.

Valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 7 a §:ssä tarkoitetusta päihitteettömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta ja 7 b §:ssä tarkoitetusta suullisen tai kirjallisen huomautuksen antamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen täytäntöön pantaviksi tuleviin yhdyskuntapalvelurangaistuksiin.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 2010